

Een leerplan voor eigen taal en cultuur onderwijs

1 januari 1988

Auteurs: Dorian de Haan, Papatya Nalbantoğlu

Volume: 19

Nummer: 4

Pagina's: 16-24

Documenten

- [moer_jrg19_040.pdf](#)

dorian de haan papatya nalbantofflu een leerplan voor eigen leerplan oetc taal en cultuur onderwijs in 1986 wijdde moer een dubbeldik themanummer aan oetc daarin werd du i delijk dat leerplanontwikkel ing voor oetc nog nauwelijks van de grond was gekomen onlangs verscheen het voorstel voor leerplanontwikkeling voor oetc geschreven door de projectgroep legio van de st ichting leerplan ont wikkeling het werkstuk is gepresenteerd als een discuss ienota dorian de haan en papatya nalbanio plu beiden lid van het landelijk platform voor eigen taa l en cultu ur lichten het voorstel kritisch door op lang niet al hun vragen vinden ze een ant woord hun analyse biedt p ittige stof voor verde re discuss ie een verko rte versie van dit artikel verscheen in het juni nummer van samenwijs over oetc is wel eens opgemerkt voor gro dat leerplan of beter het voorstel voor een te groepen kin deren werd in 1974 een vak en leerplan voor het onderwijs in de eigen taal en vor mingsgebied ingevoerd zoals dat in neder cultuur in het basisonderwijs gaat dit arti kel land nog nooit is gebeurd zonder enige voor we zullen eerst een algemene op merking ma bereiding en begeleiding zonder leerplan zon ken over de aard van het voorstel en vervol der toezichtsmogelijkheden zelfs zonder wet gens ingaan op specifieke uitwerkingen telijke basis ter vergelijking als men engels in het basison derwijs wil gaan invoeren dan beginnen de voorbereidingen al 15 jaar tevo oetc en legi o ren everts 1984 p 52 het is gechargeerd om te stellen dat het na de invoer ing van in 1985 gaf het m i nisterie van o w de stich oetc 15 jaar heeft geduurd voor dergelijke ting voor de leerplanontwikkeling slo op maatregelen werden getroffen de wettelijke dracht activiteiten te ondernemen ten behoeve regeling kwam met de wbo in 1985 immers van het oetc onderwijs nederlands als twee niet 15 maar 11 jaar nadat het oetc in het de taal nt2 intercultureel onderwijs ico basi sonderwijs was ingevoerd en het eerste en onderwijsvoorrangsbele i d ovb in het leerplan kwam er na 14 jaar in 1987 over zgn legio project leerplanontw i kkeling voo r 16 etnische groepen intercultureel onderwijs als ze neerkomt op een eenzi jdige aanpassing onderwijsstimulering zou leerplanontwikkeling van het oetc aan de andere lessen p 84 op de vier genoemde terreinen op elkaar af maar we missen

uitspraken over een schoolbe gestemd kunnen worden zij het dat niet aan leid
waarin keuzen voor een bepaalde inhoud alle onderdelen evenveel aandacht zou
kunnen en organisatie van intercultureel werken van worden besteed inmiddels is
er een reeks pu het onderwijs nt2 en onderwijsstimulering in blikaties verschenen
over de afzonderlijke on verband worden gebracht met keuzen voor de derdelen
het wachten is nu nog op een publi inhoud en organisatie van het oetc we zul katie
waarin deze verschillende onderwijs len wat voorbeelden geven inspanningen aan
elkaar worden gerelateerd als een school intercultureel onderwijs op ook het
voorstel voor leerplanontwikkeling vat als anti racistisch onderwijs en vooral atti
voor oetc in het vervolg het voorstel be tudes centraal stelt in inter etnische ver-
houdin perkt zich zoals de titel al doet vermoeden gen dan is er sprake van samen-
hang met het tot een van de onderdelen van het legio oetc als ook daar in de aan-
dacht voor cultuur project alhoewel twee hoofdstukken zijn op attitudes een belan-
grijke rol krijgen of anders genomen over de relatie van het oetc met om als een
oetc leerkracht de aandacht voor het overige basisonderwijs is de relatie van atti-
tudes van wezenlijk belang acht voor haar oetc met nt2 voor zover het kinderen
van of zijn lessen dan zou dat primair een anti allochtone etnische groepen betreft
en met racistische interpretatie van het intercultureel ico en stimuleringsonderwi-
js voor alle etni onderwijs in het nederlandse programma moe sche groepen in-
clusief nederlandse kinderen ten betekenen niet in die mate uitgewerkt dat er
zelfs maar als wordt besloten tot een vorm van inzet duidelijke discussiepunten of
standpunten zijn van nt2 faciliteiten waarbij een extra leer geformuleerd en dat is
jammer dat is jammer kracht in de kleutergroepen werkt om zoveel om twee rede-
nen mogelijk functioneel taalgebruik te kunnen ten eerste gaat het bij oetc vaak
om een gei hanteren dat aansluit bij de overige activitei soleerde onderwijsac-
tiviteit in de scholen in ten dan is er samenhang met het etc zicht in mogelijke ge-
meenschappelijke doelen onderwijs als een dergelijke werkwijze ook en belangen
in specifiek eigen deskundighe voor de oetc leerkracht tot de mogelijkheden den
in mogelijke taakverdelingen van oetc wordt gerekend en nederlandse leerkracht-
en vormt een nood als men besluit ovb gelden in te zetten zakelijke basis om tot
enige vorm van samen voor het verkleinen van de groepen omdat de werking te ko-
men aandacht zo meer afgestemd kan worden op ten tweede is het een gemiste
kans voor on specifieke behoeften van de kinderen dan is derwijsvernieuwing leer-
plannen moeten im er sprake van een samenhangend beleid als de mers dienen
als inspiratiebron waaruit scholen school ook nagaat welke functie de oetc kunnen
putten bij het maken van hun school leerkracht bij het bevredigen van die speci-
fieke werkplan slo 1982 p 9 het document is behoeften kan vervullen volgens de
samenstellers bedoeld voor oetc we hadden dus liever in plaats van aparte
leerkrachten en ouders groepsleerkrachten hoofdstukken over de relatie van het
oetc begeleiders en opleiders maar het onderwijs in met het overige onderwijs uit-
spraken gezien de reguliere klas staat niet ter discussie er in de hoofdstukken
over doelgroepen doelstel wordt bemoeienis gevraagd van nederlandse lingen or-
ganisatie tijdsfactoren en inhouden leerkrachten met het oetc op zichzelf is dat en
het overleg meer specifiek ingevuld als een goede zaak omdat ze immers aan
dezelfde nt2 ico en ovb kinderen les geven maar het voorstel biedt dat was dus

vooraf over wat er niet in het geen expliciete aanknopingspunten voor de voorstel staat het vervolg gaat over wat er moeienis van de oetc leerkracht met het ne wel in staat derlandse programma bijvoorbeeld waar het gaat om aandacht voor meer-taligheid en een interculturele invulling er staan wel opmerkin kader en uitwerk-ingen in het voorstel over de relatie oetc regulier onderwijs zoals een uitspraak als in het voorste l bevat twee delen in het eerste houdelijke samenwerking be-dreigt het oetc dee l staat een beschrijving van de wettel ijke 17 mogelijkheden en van de interpretaties daar schoolloopbaan wordt gewezen p 16 en van ook biedt dit deel aanbevelingen om keu etc leerkrachten de identiteitsontw i kkel ing pri-zen te maken achtereenvolgens komt in ver ma i r v i nden p 17 moet er dan een keuze schillende hoofdstukken aan de orde het worden gemaakt of moet er sprake z i jn van waarom van oetc voor wie hoeveel en wan accentuering van het een boven het ander neer wat het verband met het overige onder kan het allebei de n ieuwe p l annen voor het wijs randvoorwaarden en naast oetc eigen oetc zoa ls de m i n i ster die eind 1987 in een taal als voertaal een aantal van deze onder toe-spraak ontvouwde en de voornemens van werpen komt terug in het tweede deel dat de gemeente amsterdam gelanceerd toen tweede deel is een uitwerking voor de praktijk het voorste l al klaar was reppen over nieu van de beschreven mogeli-jkheden die uitwer we doelstell ingen voor oetc men zou z ich king is bedoeld als discussiestuk als bron voor vee l meer moeten richten op de cognit i eve het ont-wikkelen van lesplannen en materiaal ontw i kkeling die ideeën zijn n i et n i euw het als instrument voor het afstemmen van het voorstel voor een leerplan had vol-gens ons oetc en regulier onderwijs als overzicht als moeten aangeven welke funct i es en ve rwach referentiekader we zullen in onze bespreking t i ngen van het oetc voor de cognit i eve en het voorstel vooral bekijken op zijn merites als sociaal emotionele ontwikkel ing ve rtaald kun discussiestuk nen worden in concrete on-derwijsdoelen en hoe onderwijsdoelen i n lesactiviteiten gereal i seerd kunnen wor-den dat is niet gebeurd nu het eerste deel wettelijke mogelijk biedt het voorste l voor de discussie weinig heden i nterpretaties aanbevelingen ondersteun i ng vols-taan wordt met de aanbe vel i ng dat school teams op een genuanceerde in het hoofdstuk over het waarom van oetc man i er moeten nadenken over de mot i even komen de specifieke functies voor het oetc van de verschillende betrokkenen van oetc aan de orde de functies die de overheid toe het hoofdstuk is a l leen beschri-jvend van aard kent aan het oetc zijn ministerie van o w de aanbeveli nge n zijn te globaal notitie onderwijs in eigen taal en cultuur 1983 het hoofdstuk over doel-groepen is he l der er de ontwikkeling van een positief zelfcon worden goede vrag-en gesteld over de wett e cept en zelfbewustzij n lijke beperk i ng van het oetc tot kinderen van de vermindering tussen school en zu i deuropese turkse en marokkaanse ge thuis milie u meenschappen van vluchtel ingen en molukse het leveren van een bijdrage aan intercultu k i nderen over beperki ngen tot de tweede ge reel onderwijs nerat i e behalve voor molukse kinderen maar het voors-tel bespreekt daarnaast de verwach deze tekst waarin de groepen worden opge tin-gen van het oetc die verwachtingen heb somd voor w i e de overhe id het oetc on-ben betrekking op de identiteitsontwikkeling dersteunt ve rtoont wein i g samen-hang met het de schoolloopbaan en de onderlinge accepta vori ge hoofdstuk daar

lijkt het vooral over het tie als interpretatie van het ico de over oetc van de grote gemeenschappen te gaan heid blijkt van het oetc op al die drie terrei het turks e en marokkaanse oetc nen positieve verwachtingen te hebben ook volgens het voorstel is er voor al die verwach het volgende onderdeel over tijdsfactoren tingen in zijn algemeenheid wel wat te zeggen hoeveel en wanneer oetc is wat merkbaar verwachtingen genoeg dus maar zijn het te dig er staan schema s in voor verschil-lende rechte verwachtingen is het terecht om in organisatievormen de formatie voor de etc 2y2 uur oetc binnen schooltijd tegemoet te leerkracht en daarmee het aantal beschikbare komen aan die drie typen verwachtingen en uren oetc is afhankelijk van het aantal leer wat moet je dan doen in de lessen noch in lingen dat zich voor oetc aanmeldt zi tt en er het eerste noch in het tweede deel van het in groep 1 en 2 bijvoorbeeld veel oetc leer voorstel worden die verwachtingen exp-licit lingen en in groep 5 en 6 weinig dan kan een gekoppeld aan doelstellingen en inhoud en dat school al dan niet besluiten om het aantal uren is problematisch als van nederlandse kant gelijk te verdelen over de groepen de aanbe vooral op de functie van oetc m b t de veling wordt gedaan keuzen voor de organi 18 satie van het oetc wat betreft de tijdsverde wat houdt het oetc in het hoofdstuk over l i ng over de leerjaren heen te relateren aan de inhoud gaat in op interpretaties van taal doelen voor oetc maar het hoofdstuk legt en cultuur dat is hoe gek het ook mag klin behalve de suggestie voor eventueel meer ken een belangrijke en noodza-kelijke stap oetc voor k l euters in verband met de soc iaal voorwaarts in de dis-cussie over oetc in ver emotionele ontw i kkeling dergel ijke verbanden band met de bepaling van de notitie over niet kun je trouwens zeggen dat kleuters oetc min-isterie van onderwijs 1983 dat het meer oetc nodig hebben voor hun emot i oneel om de officiële landstaal gaat wordt er een welbevinden i n de school dan 11 12 jar ige uitsplitsing gemaakt naar doeltaal en voertaal kinderen overigens verwa rt men hier moti ve er is immers taalvariatie die taalvariatie bin r i ng voor oetc van belang voor de sociaal nen een gemeenschap hangt samen met func emotionele ont-w i kkel i ng met de doelen zo ties van talen in bepaalde domeinen er als genoemd i n het volgende hoofdstuk over bestaat bijvoorbeeld een spanning tussen de in-houd men zou beter hebben moeten over ontwikkeling van de alledaagse moeder-taal in wegen of men bij de versch i llende schema s nederland en de officiële taal in het land van ook doe l en zou kunnen formuleren in hoever herkomst voor de praktijk van het oetc re dwingen een bepaald doel en een bepaa l de voor de leer-weg is die uitsplitsing verhelde inhoud tot een spec ifi eke tijdsverdeling ove r rend voor de uitwerking van het cultuurbegrip de jaren heen over d i e relatie wordt veel te wordt verwezen naar de specifieke functies weinig gezegd die de overheid aan oetc hecht dat leidt tot bovendien wordt niets gezegd over de moge de keuze voor een cultuuropvatting als de lijkheden van spreid i ng over de week van manier van leven van een groep het totale pa oetc lessen met name voor sc-holen waar troon van denken en doen opvattingen nor een oetc leerkracht een ful l time aanstelling men en waarden p 28 er is echter weinig heeft en de taal van het oetc een tweede consistentie met het hoofdstuk over het taal is het voorstel had argumenten kunnen waarom als men zich beperkt tot die speci aandragen om te overwegen de beschikbare fieke functies en niet de verwachtingen voor tijd te

verdelen over bijvoorbeeld twee lessen de schoolloopbaan en onderlinge acceptatie per week dat lijkt meer mogelijkheden te bieden noemt juist het aspect van eigenwaarde dat den voor herhaling opnamevermogen van kind een belangrijke rol speelt in de onderlinge acceptatie in de eerste stadia van taalverwerving acceptatie wordt in de subdoelstellingen van continuïteit ook in andere hoofdstukken ontcultuur niet verwoord merkwaardig is dan wel breekt trouwens expliciete aandacht voor de uitwerking van de taaldoelstelling tot het oec als tweede taalonderwijs aankweken van tolerantie voor mensen on wat we als een gemiddelen is dat er in dit geacht de taal die ze gebruiken hoofdstuk over hoeveel en wanneer oec de passages over terugkeer en godsdiensten niets staat over de relatie met het nederlandse derwijs zijn nietszeggend er wordt gesteld dat programma er wordt nogal eens tegen het oec dergelijk onderwijs niet de bedoeling is maar gansen van oec onder schooltijd aange toch een rol zou kunnen spelen waarom geen voerd dat de kinderen zoveel missen van het standpunten dat scherpt de discussie aan nederlandse programma nederlandse leer aan de hand van de interpretaties van taal en krachten uiteten vaak de klacht dat ze niks kun cultuur wordt een algemene doelstelling geforzen doen als de kinderen naar oec zijn som muleerd voor taal en cultuuronderwijs waarin mogen doen in die tijd de moeilijke sommen het dagelijks leven en de taal die daarbij hoort met de rest van de klas blijkbaar evenaren ne als uitgangspunt wordt genomen schoolteams derlandse leerkrachten het hoeveel en wan wordt aanbevolen die doelstelling over te nemen van oec in relatie tot hun eigen ondermen een duidelijk standpunt concreet gebruik wijs als een probleem ook hier geen onbaar voor de scholen dersteuning voor de discussie het was beter geweest als inzicht was geboden in een huide keuze voor een apart hoofdstuk verbandge praktijk waar die afstemming tot tevreden met overig onderwijs lost de verwachtingenheid is geregeld niet in juist de slo waar medewerkers uit verschillende etnische groepen aan het opstellen van het plan hebben gewerkt zou een 19 uitgewerkter visie moeten presenteren om gebruikt beschreven turkse en sommige oec leerkrachten steun te bieden om neder groepen marokkaanse kinderen hebben profijt landse leerkrachten aan te spreken op hun van dergelijk onderwijs zo bleek uit evaluatie taak in een meertalige school tekenend is onderzoek in 1980 de discussie in het veld dat u itgerekend bij dit hoofdstuk alleen de ta over de implementatie van dit onderwijs gingen van de oec leerkracht zijn opgesomd vervolgens al snel niet meer over de gunstige over de relatie tussen ico en oec wordt al perspectieven voor de kinderen aan de orde l een aangegeven dat thema s en leerstof van kwamen de ongunstige perspectieven werk het nederlandse programma verdiept respectgelegenheid veranderingen voor de neder tievelijk gespecificeerd zouden kunnen wor landse leerkrachten de haan en nalbantoolu den het probleem van een dergelijke voorstel 1986 p 23 de extra formatie voor kinderen li ng van zaken is niet dat het een te beperkt uit etnische minderheidsgroepen is op bijna al beeld geeft maar dat het het enige beeld is le scholen ten goede gekomen aan nederland dat wordt gegeven alsof dit de manier zou se leerkrachten het voorstel probeert nu de zijn discussie te stimuleren over de vraag of die gang van zaken bevorderlijk is voor het het is goed dat er een hoofdstuk over rand schoolsucces van allochtone kinderen dat men voor-

waarden is opgenomen het ontbreekt aan zegt te beogen dat is belangrijk die discussie schol i ng leerm i ddelen steun in de school zou overigens baat hebben gehad bij een spe niet geri ng overigens vinden we de term na cifiekere uitwerking in het praktijkdeel van het schol i ng meer op zijn plaats dan b ijscholing voorstel het gaat niet alleen om inzicht maar vanwege de mogel ijke assoc i aties van de vooral ook om mogelijkheden in de praktijk om laatste term met rechtspos i tie schol ingsmoge samen te werken en nt2 onderwijs over het l i jkheden moeten losgekoppeld worden van de nederlandse programma in de eigen taal en rechtspos i tie het oetc op elkaar af te stemmen als randvoorwaarde wordt genoemd dat leer tot zover de mogelijkheden over naar de uit krachten het i nz i cht zouden moeten hebben werking dat de eigen taal en cultuur waarde heeft voor de betreffende gemeenschap we zouden er aan toe willen voegen dat een duideli j ke anti het tweede deel de uitwerking racistische opstell i ng van het schoolteam een globaal leerpla n evenzeer wezenlijk en soms zelfs wezenl ijker is in d it deel van het voorstel wordt alle aandacht besteed aan de inhoud de a l gemene varieerden de aanbevelingen in de voorgaande doelstel ling van het taal en cultuuronderw ijs hoofdstukken van nietszeggend motieven tot wordt verder gespecifi ceerd voor de culturele merkwaardig tijdsfactoren en bruikbaar in inhoud worden richti nggevende vragen gesteld houd de aanbeveling in het hoofdstuk over over de man i er van leven in nederland over naast oetc eigen taal als voertaal mag pro de band met het herkomstland en over de vocerend worden genoemd omdat de aanbe m i grat i egeschiedenis en worden onderwerpen veling ons aanspreekt citeren we wanneer voor de lessen genoemd het taalonderwijs leerlingen onvoldoende de nederlandse taal be wordt besproken aan de hand van doelstell i n heersen om onderwijs met het nederlands als gen voor mondel i nge en schriftelijke taalvaar voertaal te kunnen benutten verdient het aan d igheid en taalbeschouw i ng zowel voor de beveling te overwegen zolang dat nodig is de cultuuronderwerpen als de taalvaardigheids moedertaal van het kind als voertaal te gebrui doelen worden ondev erdelingen gemaakt voor ken voorts is aan te bevelen dat de school in de onder m i dden en bovenbouw een apart haar activiteitenplan aangeeft welke inzet van hoofdstuk is gewi jd aan een praktijkvoorbeeld de extra formatie gekozen is en die keuze rela voor groep 6 het gehee l wordt afgesloten teert aan art 8 lid 1 van de wet op het basi met een hoofdstuk over mogel ijkheden voor sonderwijs ononderbroken ontwikkeling p samenwerk i ng van etc en nederlandse 39 in het themanummer van moer 1986 leerkrachten 112 zijn de opvangmodellen in leiden en en de voorgestelde praktijk is nieuw zo wordt schede waar de eigen taal als voertaal wordt gesteld een argumentat i e ove r wat van he t 20 oude on geschikt bleek of waar om nieuwe ziens juist gaat om het contact met een ande wegen zijn ingeslagen ontbreekt als handrei re cultuur en meer specifiek het contact met king naar de etc leerkrachten is het voorstel een dominante cultuur de cultuur van een daarom onbevredigend zij zoeken ook naar groep in contact met een dominante cultuur is antwoorden op bestaande vragen de poging dan niet meer zo vanzelfsprekend doe effe om een groot publiek aan te spreken om ne normaal wordt er tegen een allochtoon kind derlandse leerkrachten van de zinvolheid van geroepen dat tot dan toe niet beter wist dan oetc te overtuigen schoolbegeleiders

en dat het eigen gedrag normaal was over ver opleiders ideeën aan te reiken heeft de kans nieuwing 1986 5 het onderwijs moet vol vergroot dat het voorstel de etc leerkrachten gens ons niet zozeer of in ieder geval niet al met veel van hun specifieke vragen in de kou leen de taak hebben over te dragen wat ei laat staan gen is aan het gedrag maar eerder dat het ei het voornemen wordt uitgesproken te zijner gen gedrag normaal is in de gemeenschap en tijd eindtermen voor het oetc te formuleren wat je kunt denken en doen als anderen het eindtermen zijn belangrijk het ontbreken er niet normaal vinden het begrip cultuurbemid van bij het ontwerpen van een leerplan is ei delaar p 50 wordt in het voorstel vooral ge gelijk een gemis het einddoel van het onder bruikt in de zin van verduidelijken van cultu wijs kan niet worden aangegeven eindtermen ren terwijl de term vaak letterlijk genomen zouden meer houvast hebben kunnen bieden moet worden omdat er sprake is van een con in de discussie al was het alleen maar in de flict onze kritiek op de voorstellen voor cul vorm van het uitspreken van verwachtingen bij tuuronderwijs is dat de attitudes bij cultuur de huidige mogelijkheden voor het oetc nauwelijks aan de orde worden gesteld jullie hebben pijn in je maag daarom schreeuwen jullie zo krijgen marokkaanse kinderen op cultuuronderwijs school te horen over hun muziek ammih 1986 p 53 zo was er bijvoorbeeld in mijn de uitwerking v an he t beg rip cultuur voor eigen klas een meisje dat niet wilde dat haar cultuuronderwijs vader en moeder naar de nederlandse school kwamen ze schaamde zich voor haar ouders hie rv oor hebben we gesteld dat we het be het meisje was bang dat haar ouders en langr ijk v i nden dat het voorstel een invulling zichzelf op de nederlandse school belachelijk ge geeft aan de begrippen taal en cultuur de maakt zouden kunnen worden susam 1986 uitwerking voor het cultuuronderwijs vinden p 59 bij de toelichting op een van de rich we echter te beperkt volgens het voorstel tinggevende vragen voor het cultuuronderwijs zou richti nggevend moeten zijn wat leden va n over de manier van leven in nederland wordt etnische groepen als gemeenschappelijk h l er gesteld wat moeten de leerlingen weten 1 kennen een overzicht van wat de groep bindt over de verhouding tussen de eigen groep en wat haar i ntern schei dt zou een goede de nederlanders en andere etnische groepen bron voor de bepaling van de inhoud van maar van de vijftig onderwerpen die voor het oetc zij n het probleem i s echter zoals het cultuuronderwijs worden opgesomd is er maar voorstel ook aangeeft p 54 dat niet alle een gewijd aan de verhouding tot de neder elementen van de cultuur even goed bewust landers en andere etnische groepen discrimi en geisoleerd waarneembaar te maken zijn natie en dan nog alleen voor de bovenbouw het patroon van denken en doen opvattin de discussie over anti racistisch onderwijs als gen normen en waarden is vaak vanzelfspre invulling van interculturele doelen lijkt voor het kend is niet eerder onder woorden gebracht oetc voorstel nagenoeg over het hoofd te wat is bijvoorbeeld de gemeenschappelij ke zijn gezien en dat komt waarschijnlijk zoals cultuur van nederlanders terecht wordt we al eerder stelden vooral omdat het neder gesteld het contact met een andere cultuur landse onderwijs niet wezenlijk ook ter discus helpt ons bewust worden van de eigen cul sie staat tuur p 54 met ons worden mensen i n het algemeen bedoeld waar wel wat kanttekenin gen bij te plaatsen zijn maar verder dan een constatering gaat men niet terwijl het ons in 21

cultuuronderwerpen leerstofkeuzemodel waarin perspectieven voor het kiezen van leerstof zoals economie ten behoeve van het onderdeel cultuur wordt natuur het ind i vidu enzovoo rt zijn genoemd een reeks onderwerpen opgesomd de lijst van blijft een beetje i n de lucht hangen cultuur onderwerpen is lang en het is onduidelijk wat sommige onderwerpen nu te maken eigen ta alonderwijs hebben met specifieke functies van oetc of in hoeverre het nu om een verdieping van the communicatieve competentie als uitgangspunt ma s gaat bovendien zullen bepaalde onder de voorstellen voor het taalonderwijs zijn glo werpen voor sommige groepen kinderen niet baal gesproken goed doordacht uitgangspunt geschikt zijn zo is klokkijken voor turkse is de communicatieve competentie dat is kleuters bij het oetc verwarrend de verwoor een goede keuze maar het wordt te weinig ding is heel anders dan in het nederlands we uitgewerkt wat is haalbaar gegeven de om hadden liever een korte aanduiding gezien van standigheden van het oetc aan kinderen het oetc achtige van de onderwerpen even voor wie de te onderwijzen taal een tweede tueel ten koste van de kwantiteit een moge taal is heeft het voorstel niet veel te bieden gelijkheid zou zijn om per onderwerp een paar de vaardigheden voor onder midden en bo kernbegrippen te noemen die een specifieke verbouw z ijn voor die groep veel te hoog invulling hebben zoals in het praktijkvoorbeeld gegrepen van hoofdstuk 6 over de positie jongste oud een specifieke vraag van etc leerkrachten be ste kind worden begrippen als taken rollen treft het onderscheid tussen voe rtaal en doel verantwoordelijkheid eerbied zorg ge taal wat moet er worden gedaan als een deel noemd van de kinderen de doeltaal niet goed be ook missen we in de onderwerpen continuïteit heerst welke rol zouden het nederlands en of door de jaren heen waarom is niet gekozen de berbe rtalen kunnen of moeten spelen bij voor thema s die steeds op een hoger niveau het marokkaanse oetc voor kinderen uit ber terugkomen in hogere leerjaren een voorstel bergezinnen⁷ is het verantwoord om te wer voor een geselecteerde reeks thema s aan de ken met kinderen van wie het taalniveau uit hand van de vier richtinggevende vragen over eenloopt van geen tot goed zoals bijvoorbeeld de manier van leven in nederland over de in het geval van deelname van koerdische kin band met het herkomstland en over de migra deren aan het turkse oetc welke oplossin tiesgeschiedenis biedt meer perspectief op de gen zijn mogelijk voor de combinatie van bij mogelijkheden voor het formuleren van eind voorbeeld turks als eerste en tweede taal in termen ook voor de relatie met de nederland een groep we weten dat het veel gevraagd se klas vanuit een min of meer vast etc is maar we zouden graag iets meer houvast programma geeft een selectie van relevante willen voor de discussie over differentiatie in thema s meer houvast ten slotte zou zo n se de leerweg de organ i satorische kant van het lectie van thema s de mogelijke relatie met oetc komt niet uit de ve rf oetc in het voortgezet onderwijs kunnen ver duidelijken zie nalbanto lu 1984 over relevan doelen en taalleerstof te thema s voor het voortgezet onderwijs bij het voorstel besteedt aandacht aan drie as de vraag hoe leven we hier het voorstel pecten van taal mondelinge en schriftel ijke zou meer naar een overzicht moeten streven in taalvaardigheid en taalbeschouwing er wordt de zin van een lijn dan in de zin van moge een schema gegeven met een naar leeftijds gelijkheden groep globale opbouw voor deze aspecten ten slotte zou het zinvol zijn

meer inzicht te het lijkt een bruikbaar schema graag zien we krijgen in het ontwikkelingsniveau van ver in een tweede versie van het leerplan hoe de schillende groepen kinderen welk soort uit ruime aandacht voor taalbeschouwing bij kleu werking van de vier vragen kunnen ze in een ters aandacht kan krijgen ve rvolgens wor bepaalde fase aan nu is volstaan met een den mogelijke doelen voor mondelinge en duidelijk schema waarin het relatieve belang schriftel i jke taalvaardigheid en taalbeschou van de richtinggevende vragen voor de groe wing uitgesplitst voor onder midden en bo pen 1 tot en met 8 aan de orde komt ve n bouw alhoewel aangestipt wordt dat de ook de relatie met een gepresenteerd leerkracht moet bedenken wat de leerlinge n 22 van de eigen taal moeten leren hun mogelijk waarden inhoud organisatie en evaluatie en heden in aanmerking genomen p 68 dat voor cultuur en taalonderwijs we zouden zijn de doelen voor de onderbouw bijvoorbee l d ook graag meer lijn in de voorbeelden willen gesteld in termen van ve rt ellen verslag doen zien nu hebben we voor cultuuraspecten een praten e d en dus niet gericht op het ver voorbeeld van het molukse oetc de cultuur schijnsel dat de mogelijkheden van sommige onderwerpen lijken aan hetrturkse oetc ont kinderen praktisch nul zijn als ze voor het leend en het praktijkvoorbeeld gaat over het eerst naar het oetc komen marokkaans oetc geen voorbeeld voor voor het taalonderwijs wordt het ontwikkelen taaldoelenl van een positieve houding tegenover de eigen taal essentieel gevonden hier dus wel attitu ten slo tt e de behoefte om i n een react i e desl in de beschrijving van de concrete doelen vooral op te merken wat men l i ever anders komt die att itudevorming terug bij taalbe zou zien beperkt doorgaans de ruimte om de schouwing positieve aspecten naar voren te halen wat de taalleerstof ordeni ng is heel magertjes er we waardenen is dat het voorstel als d iscus worden zo maar wat functies genoemd en siestuk is gepresenteerd we zouden onze b ij jammer is dat op dit punt de eerder genoemde drage dan ook graag opgevat willen zien als taaldomeinen gezin gemeenschap onder b ijdrage in de di scussie we real i seren ons dat wijs land van oorsprong niet meer terugko de slo in een moeil ij ke positie z i t oetc men maar er worden ons in de volgende ver leerplannen te ontwerpen voor een overhei d sie van het leerplan voorstellen voor de op d i e nauwelijks de voorwaarden scheidt om dat bouw van de leerstof per taal in het vooruit oetc kansen te geven het moeten winnen zicht gesteld we hopen dat ons dan ook meer van het vert rouwen van gemeenschappen is inzicht wordt gegeven in de relatie tussen de dan voo rtdurend aan de orde ons inziens kan doelen voor taalonderwijs en de cultuuronder dat vert rouwen alleen groeien als het legio werpen want in het voorstel ontbreekt die sa project zelf keuzen maakt dat betekent als menhang dat zou wat ons betreft dan in de legio deelneemt in de discussie over de reali richting moeten gaan van wat in het eerder teit van ve rwachtingen over de onderlinge af aangehaalde praktijkvoorbeeld van hoofdstuk 6 stemming van oetc en het nederlandse pro wordt aangeduid een verbinding tussen de gramma over anti racistisch en i ntercultureel taaldoelen en cultuuronderwerpen zou kunnen onderwijs en dergeli j ke met een eigen stand worden gevormd door na te gaan welke be punt dat betekent als legio de concrete grippe bij die cultuuronderwerpen aan de or problemen verwoordt een leerplan als d i scus de zijn en of er voor het nederlands en de ge siestuk de slo als ge-

sprekspartner voor de gemeenschapstaal verschillende taalfuncties worden meenschappen en overheid etc is in discussie gebruikt om communicatieve conventies die omdat er spanningen zijn er moet gekozen worden aan een beperkt aantal culturen worden we hopen oprecht dat het voor tuuronderwerpen zou dan gekoppeld kunnen stellen zijn functie vervult etc verdient een serie worden begripsvorming culturele sleutelberijde discussie en grippen een keuze van relevante taalfuncties voorbeelden van verschillen in conventies tussen het nederlands en de gemeenschapstaal projectgroep legio voorstel voor een leerplan voor bijvoorbeeld sociaal structurerend taalgevoel voor het onderwijs in de eigen taal en cultuur zie verhalen 198711 doelen voor monitoren in het basisonderwijs slo enschede 1987 delinge en schriftelijke vaardigheid in de ge ook verkrijgbaar in het arabisch maleis gemeenschapstaal als moeder of tweede taal af spaans en turks gestemd op de situatie in nederland aandacht isbn 90 329 0747 bestelnummer aan voor instrumentele vaardigheden zoals brieven 1 601 5121 prijs f 10 schrijven het begrijpen van de taal van de me besteladres slo afd verkoop en distributie dia voor kinderen van de gemeenschap en d postbus 2041 7500 ca enschede en taalbeschouwing waarom niet in een vol tel 053 840840 gende versie wat meer voorbeelden van les voorbereidingen zoals dat van studenten op de pabo wordt gevraagd doelstellingen voor 23 literatuur amminhassa etc voor marokkanen en kinderen en naba n tolu papaty a ze maken hier discriminerende in moer 1 98 611 2 pp 49 54 mevrouw en emancipatie leven en verdriet turkse meisjes in nederland in moer 1 984 1 2 pp 69 79 everts henk probleemverkenning etnische minderheidsgroepen in het onderwijs binnen en buiten ons slo van leerplaanvraag tot leerplanvoorbeeld in derwijsvoorran gsggebieden rijksuniversiteit utrecht formatie over het werk van de stichting voor de 1984 leerplaanontwikkeling enschede 1 98 2 haan dorian de papatyan al bantoluo onderwijs susam huseyin het turkse etc culturele veranderingen in eigen taal en cultuur op de basisschool ontwikkeling in een overgangssperiode en de rol van de keling en perspectieven in moer 1 986 1 2 taal in moer 198 6 1 2 pp 55 60 pp 9 2 9 verhullemaria n taalgebouksfuncties van andersta ministerie van onderwijs in eigen taal en nederlands talige kinderen in het kleuteronderwijs en cultuur 1 98 3 1 682 5 5 derwijs amsterdam sco rapport 134 1 98 7 beste mevrouw van der heijden het bezitterig voornaamwoord het volgende stukje mag u in moer zetten als ik vraag aan de lerares wat het verschil is tussen u maar niets verandert als u dat doet dan sen u en uw zij weet het antwoord want stuur ik er nog wel eentje voor een volgende zij lacht een beetje zij leert mij de truc van keer mij en mijn de korte en de lange de korte is persoonlijk de lange is bezittelijk rein a dat versta ik en dat is fout want zij lacht hard deze lerares ondermijnt mijn vertrouwen in de nederlandse taal met haar handen maakt zij veel gebaren altijd dezelfde oer nederlands hebben hebben hebben hebben zegt ze en ze ademt hard bezitterig is hetzelfde als hebberig begrijp ik bezittelijk is possessief zegt ze ik spreek spaans ik ga op zoek in mijn eigen taal welke woorden helpen me verder rein a 24